Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunta
Ulkoasiainvaliokunta

Lausunto
14.11.17

DnroTEM/2229/10.10.02/2017

LAUSUNTO: ULKOMAANVERKOSTON MUODOSTAMINEN JA RESURSSOINTI

1. Business Finland -uudistus

Tulevan Business Finland –organisaation lakiuudistusta käsitellään parhaillaan eduskunnassa. Uusi organisaatio aloittaa toimintansa vuonna 2018, ja tällä hetkellä tarkastellaan resursointia Business Finlandin eri toimipisteissä kotimaassa ja ulkomaanverkostossa. Kahden organisaation yhdistäminen tähtää siihen, että asiakaspalvelua voidaan parantaa kasvattamalla ja kohdentamalla resursseja. Joitakin nopeita korjauksia voidaan tehdä kohdentamalla henkilöresursseja uudelleen verkoston sisällä. Suurin asiakaspalveluvaje on ulkomaanverkostossa

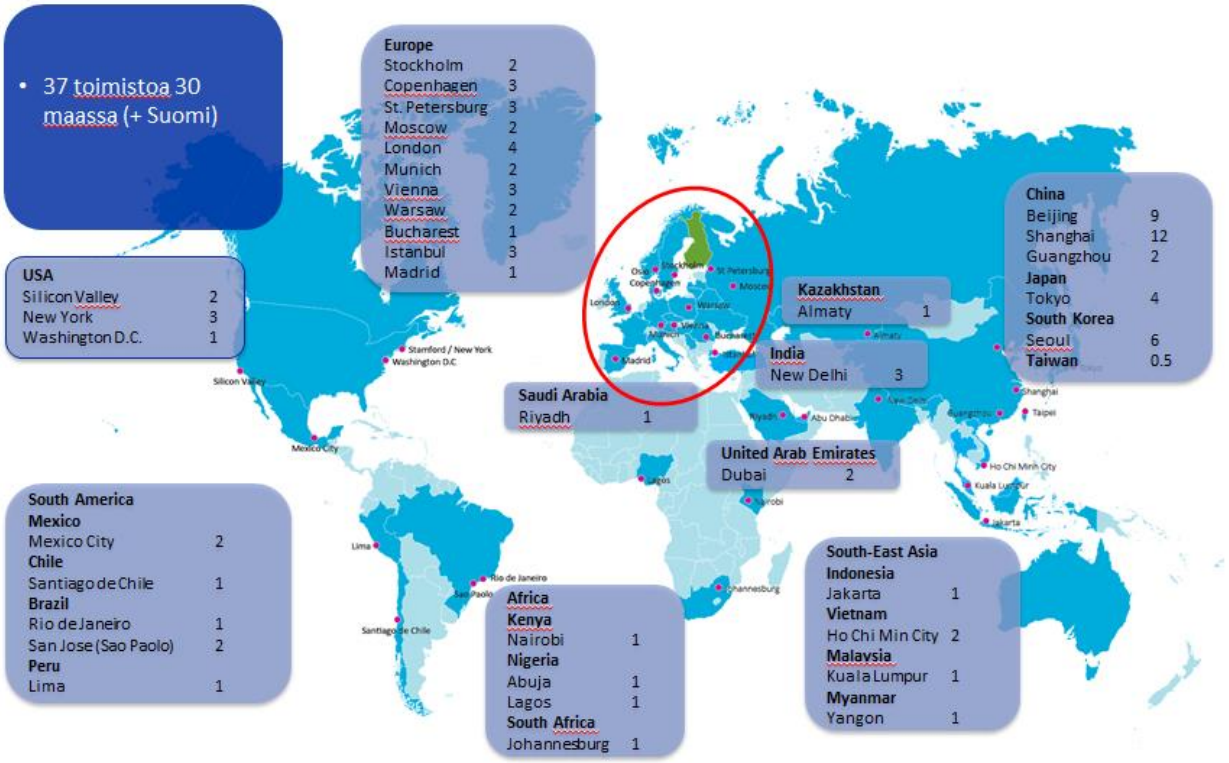
Business Finland –uudistuksen tavoitteeksi on asetettu palveltujen pk-yritysten määrän tuplaaminen sekä pk-sektorin viennin volyymin kaksinkertaistaminen vuoteen 2020 mennessä. Tätä tavoitetta vasten etsitään ratkaisuja ulkomaanverkoston vahvistamiseen Suomelle tärkeissä kohdemaissa, huomioiden myös ulkomaisten investointien edistämisen sekä matkailun vaatimat resurssit maailmalla.

2. Ulkomaanverkoston nykytilanne

Ulkomaan resurssien sijoittumista on tähän asti ohjannut tarve pitää suomalaisia avainhenkilöitä sellaisilla kasvavilla markkinoilla, joilla liiketoiminta on haasteellista ja edellyttää paikalla olevia suomalaisia resursseja avaamaan ovia ja kartoittamaan markkinamahdollisuuksia. On ajateltu, että EU- ja lähimarkkinat ovat yritystemme ”kotikenttää” ja siellä osattaisiin toimia joko omin avuin tai ostamalla palveluita yksityisiltä toimijoilta.

Merkittävä määrä suomalaisia pk-yrityksiä on kansainvälistymisen alkuvaiheessa, ja silloin suurimmat vientiponnistelut tehdään edelleen lähimarkkinoille; muihin Pohjoismaihin, Baltian maihin ja Saksaan. Tämänhetkiset Finpron Euroopan toimipisteet ovat reilusti alimitoitettuja (esim. Espanjan toimipiste, jonka toimialue Espanjan lisäksi Ranska, Portugali, Marokko, Algeria, Egypti, Italia, Libya, Sudan ja Tunisia, ja joka hoidetaan yhden asiantuntijan voimin), ja toimipisteitä on maantieteellisesti erittäin harvassa (mm. Viron yhteydenotot Puolan toimipisteeseen). Koko Euroopan alueella (ml. Istanbul, Pietari ja Moskova) asiantuntijoita on yhteensä 26, ja globaalisti asiantuntijoita on yhteensä 89. Tarve lyhyellä tähtäimellä olisi henkilöstömäärän merkittävä kasvattaminen (esim.+25 htv), pidemmällä tähtäimellä henkilöstön tuplaaminen.

Paikka	~määrä (tekes + finpro)
Suomi Helsinki	274 +169
Suomi alue	76 +22
Ulkomaat	9+89
Yhteensä	639

Vienninedistämistarpeita on kysytty suoraan yrityksiltä, ja palaute on johdonmukaisesti perännyt lisää palveluita lähimarkkinoille. Finpron oma tilannekuva tukee tätä näkemystä. Hallituksen tavoitteena on tuplata pk-yritysten vienti vuoteen 2020 mennessä, ja olemassa olevilla palveluilla tavoite on erittäin haastava.

Tasapainon löytäminen lähiajan viennin, investointien ja matkailun edistämisen sekä pitkäjänteisen uuden vientimarkkinan ja elinkeinoelämän verkoston rakentamisessa ja kasvupotentiaaliin mukaan pääsemisessä on haasteellista ja edellyttää sekä lisäpanostuksia että uudenlaisia kumppanuusmalleja.

3. Kansainvälinen vertailu

Kilpailijamaihimme Ruotsiin ja Tanskaan verrattuna Suomen vienninedistämisresurssit ovat merkittävästi ohuemmat.

Ruotsilla (Business Sweden) resurssit Suomeen verrattuna ovat yli nelinkertaiset: ulkomailla henkilöstöä on n. 400, joista 100 henkilöä on sijoitettu Eurooppaan, 150 Aasian ja Tyynenmeren alueelle, ja 70 Amerikkojen alueelle joista 30 Yhdysvaltoihin.

Tanskalla ulkomaanresursseja on 250, ja lisäksi Kööpenhaminan toimipisteessä on 80 henkilöä. Tanskan ulkomaanresurssit rahoittaa kokonaisuudessaan Tanskan ulkoministeriö. Tanska on panostanut erityisesti USA:n markkinoihin (20 % koko henkilöstöstä), ja on avaamassa lähiaikoina uuden toimiston Houstoniin. Myös Lähi-itään on tehty panostuksia viime vuosina.

4. Business Finland ja ulkoministeriö

Business Finland ja Ulkoministeriö muodostavat ensisijaisen vienninedistämisverkoston ulkomailla. Ulkomaan verkostoa johtaa kussakin kohdemaassa suurlähettiläs. Team Finland –toiminnan tavoitteet kussakin kohdemaassa asetetaan yhteistyössä ulkoministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön sekä Business Finland'in kesken ottaen huomioon kunkin maan potentiaalin sekä käytettävissä olevat resurssit. Verkostoa pyritään täydentämään muilla vienninedistämisorganisaatioilla, kuten Saksan kauppakamarin ulkomaanverkostolla (maksullinen palvelu suomalaisille yrityksille) ja kussakin maassa tunnistetuilla kumppani- ja konsulttiverkostoilla.

Ulkoministeriön palveluksessa olevat kärkihankerahoituksella toimivat Team Finland asiantuntijat (9htv)ovat osoittautuneet erittäin arvokkaaksi resurssiksi. Heidän tehtäväkuvansa on laadittu yhteistyössä Työ- ja elinkeinoministeriön sekä Tekesin ja Finpron kanssa ja yhteistyö arjessa on tiivistä.

Ulkoministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja Business Finlandin yhteistyönä laaditaan Q1-Q2/2018 aikana tarkempi toimintasuunnitelma ulkomaanverkoston kasvattamiseen.

5. Resurssit ja uudenlaiset toimintamallit

Ulkoministeriön hallitusohjelmassa saadulla erityisrahoituksella palkatut Team Finland asiantuntijat (New York, Los Angeles, Ottawa, Singapore, Teheran, Ankara/Istanbul) ovat osoittautuneet erittäin hyödyllisiksi ja palvelevat tärkeinä koordinaattoreina. Team Finland asiantuntijoiden jatkon varmistaminen sekä lukumäärän kasvattaminen on yhteinen lähiajan tavoite.

Hallituksen puoliväliriihessä myönnetty lisämääräraha 1+1 miljoonaa euroa vuosille 2018 ja 2019 on tarpeellinen jotta kasvuohjelmissa ulkomaille palkatuista asiantuntijoista avainhenkilöt pystyvät jatkamaan kohteissaan, erityisesti kun kasvuohjelmarahoitus suunnitelman mukaisesti viimeisille toimintavuosille laskee merkittävästi.

Uudenlaisia toimintatapoja ulkomaanverkostossa toteuttaa myös kumppanuusmalli Saksalaisen kauppakamariverkoston sekä Suomen keskuskauppakamarin yhteistyösopimus. Saksalaisen jopa 2000 henkilön palvelut 90 kohdemaassa ovat nyt suomalaisten yritysten käytettävissä. Palvelut ovat maksullisia. Uusi Team Finland Explorer- rahoitus Tekesissä on kohdistettu kansainvälistymispalveluiden hankintaan jolloin kynnys ostaa ammattilaisten palveluita on alhaisempi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamat Knowledge Counselorit (7 htv:tä) aloittavat eri toimipisteissä vuosien 2018-2020 aikana, ja ovat kytkettävissä Team Finland -ulkomaanverkoston toimintaan. Tämä tuo tärkeän lisän tutkimus- ja innovaatiotyöhön.

Yrityksiä pyritään ohjaamaan myös maksullisten palveluiden piiriin. Yritysten käyttöön on avattu myös Team Finland Expert Search –palvelu, joka listaa konsultteja eri kohdemarkkinoilla erilaisiin kansainvälistymistarpeisiin. Uudella Team Finland –explorer –rahoituksella kannustetaan yrityksiä hankkimaan asiantuntijapalveluita (paikalliset konsultit sekä Saksan kauppakamarin ulkomaanverkosto).

Mikäli ulkomaanverkostoa saadaan pidemmällä tähtäimellä kasvatettua siten, että resursseja riittää hyvin myös kaukomarkkinoille, Pohjoismaista yhteistyötä voitaisiin kasvattaa esimerkiksi ”Nordic Innovation House” ja ”Nordic Business Hub” –toiminnalla. Tämänkaltaista toimintaa on jo olemassa San Fransiscossa ja New Yorkissa, ja suunnitteilla on projekteja Singaporessa, Shanghaissa ja Lontoossa.

6. Yhteenveto

- Business Finland –uudistuksella tähdätään parempaan resursointiin ulkomailla
- Nykyiset resurssit ovat ohuet verrattuina kilpailijamaihimme
- Ulkoministeriön, Työ- ja elinkeinoministeriön sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteistyönä kasvatetaan suomalaista verkostoa maailmalla
- Uudenlaisia yhteistyömalleja ja kumppanuuksia (mm. Saksalainen kauppakamariverkosto, Team Finland Expert Search –palvelu, Nordic Business Hub)
- Suunnitelma ja ehdotus ulkomaan resurssien kasvattamiseksi 2018 keväällä